

ἀπογοητευμένην! Ἄλλὰ τὰ παράτολμα ταῦτα συστήματα θὰ καταπέσωσι· τὰ πλείστα τούτων κατέπεσαν ἤδη. Δὲν εἶνε πλέον συστήματα. Εἶνε τάσεις. Ἄλλ' αἱ σκοτειναὶ αὐταὶ ἰδέαι θὰ σκορπίζωνται ὡς αἱ μελαναὶ ἐκεῖναι σκιαὶ τὰς ὁποίας ἡ φαντασία ἡμῶν βλέπει τὴν νύκτα, καὶ αἴτινες χάνονται ἅμα τῇ χαραυγῇ, διότι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, μεθ' ὅλους τοὺς ἀπελπιστικοὺς σπαραγμοὺς καὶ τὰς πλάνας του, εἴμαρται νὰ βαδίζη ἐνδελεχῶς εἰς τὴν πρόοδον. Ἡ κοινωνία εἰς τὴν τελειότητα. Ἡ ἀνθρωπότης πρὸς τὸν Θεόν.

ΛΕΩΝ ΜΗΛΙΩΤΗΣ

ΝΕΟΤΗΣ ΚΑΙ ΓΗΡΑΣ

I

Ἡλικία ἢ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἡλικιῶν σχέσις, τῶν ὑπὸ ἀβύσσου ὄλωσ χωριζομένων! Ἡ πρώτη εἶνε ὡς ἡ πρασίνη χλόη ἢ φρίσσουσα ὑπὸ τὰς πρώτας τοῦ ἔαρος θωπείας· ἡ δευτέρα ὡς ὁ ὄριμος στάχυς ὁ τείνων τὴν κορυφήν του ὑπὸ τοῦ θεριστοῦ τὸ δρέπανον· ἀμφότεραι δὲ εἰσιν ὁ ἐφήμερος καρπὸς ὁ θεία χειρὶ ἐπὶ τῶν κλάδων τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς ἀποτεθεῖς.

Νεότης! ἄνθος βλαστάνον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἐπιλήσιμον τῶν καταιγίδων τῆς χθές, ἄφροντι διὰ τὰς τρικυμίας τῆς αὔριον. Νεότης! ἡλικία ρίπτουσα ἐνίοτε τὰς ὠραιότερας τῆς ζωῆς ἡμέρας εἰς τὸν τυφῶνα τῶν ἰδιοτρόπων παθῶν, κηλιδοῦσα τὴν ἀθωότητα ἐν τῇ μέθῃ τῶν ἀπατηλῶν ἡδονῶν, καὶ ἐνσταλάζουσα τὴν ἀμφιβολίαν ἐκεῖ ἐνθα ὠφείλε νὰ λάμπῃ ἡ ἐλπίς, καὶ τὴν ἐλπίδα ἐκεῖ ἐνθα γαυριᾷ ὅ,τι ἀδύνατον καὶ ἀκατόρθωτον. Γενναιοφροσύνη ἀπερίσκεπτος ἢς ἡ κεφαλὴ βαρύνει πλειότερον τῆς καρδίας, ἣτις ὅμως ἐνίοτε παρέλκει τὴν πρώτην.

Ἔτι ὠραία ἐποχή ἢ τῆς νεότητος, ὅταν γινώσκῃ τις πῶς νὰ ὠφελῆθῃ ἵνα θερίσῃ κατόπιν ἀγαθοὺς καρπούς. Θέλγομαι βλέπων τὴν γελέσσουσα ταύτην ὑπαρξίν, ἐσθῆτι λευκῇ τῆς πίστεως περιβεβλημένην, ὄνειροπόλον, φιλόδοξον, ἀντανακλῶσαν ἐν τῷ ἀκτινοβολοῦντι αὐτῆς μετώπῳ τὴν ποίησιν, φίλεργον, ἀνεξάρτητον, εὐσπλαγχνον, συμπαθῆ. Διατρέχουσαν εἶτα παραδεισίους λειμῶνας μὲ γλυκεῖαν καὶ ἀγνὴν μνηστὴν παρ' αὐτῆς, ἣτις ἐνῶ δρέπει ἐν φίλημα ἀκούει συγχρόνως τὴν ὑπόσχεσιν μιᾶς εὐτυχίας! Ἔτι νεότης, ἰσχυρὰ καὶ ὠραία, ἐπωφελῶ τῶν γονίμων τῆς ὑπάρξεώς σου στιγμῶν. Σκέπτου ὅτι ὁ βίος ὅλος δὲν ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ παρόντος καὶ μὴ ἐξάντλει τὴν ἰσχύν σου ἀμερίμνως τόσον, ὅσον ἢ μνηστὴ σου δρέπει τὸ φίλημά σου!

Διότι μίαν ἡμέραν τὰ δροσερὰ πέταλα τῶν ἐλπίδων καὶ πόθων σου, ξηρὰ πλέον καὶ μεμαραμένα τότε θὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἰσάριθμα βροντόφωνα χεῖλη, ἅτινα θὰ κράξωσι πρὸς τὴν καρδίαν σου « Ἄφρων! τί ἔκαμες τὴν ζωὴν σου, τὴν εὐφύιαν σου, τὴν ψυχὴν σου; »

II

Καίτοι μὴ ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν τῶν φανατικωτέρων τῆς κ. Στάελ θαυμαστῶν, οὐδὲ διαμφισβητῶν ὅτι πλεί-

στας ὁ κάλαμός της ἔγραψε λαμπρὰς σελίδας, δὲν δύναμαι ἐν τούτοις νὰ μὴ ὁμολογήσω ὅτι εὖρον ὑψηλὴν καὶ πολυσήμαντον τὴν παρακατιοῦσαν φράσιν, πλήρη ἀληθείας καὶ πραγματικῆς πίστεως, ἐν ἣ λέγει:

« Ὅταν εὐγενὴς βίος παρεσκεύασε τὸ γῆρας, δὲν καταλήγει πλέον τοῦτο εἰς τὸν τάφον ἀλλ' εἰς τὴν ἀθανασίαν. »

Ἐπάρχει τι ὄντως ὠραιότερον καὶ σεμνότερον σεβασίου πολιτοῦ γέροντος περιᾶυαζομένου ὑπὸ τοῦ σέλαος τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀρετῆς, ὅπερ ὁ Θεὸς φαίνεται ὅτι ἐκ τῶν αἰδίων ἀκτίων του παρήγαγε καὶ δι' οὗ ἀμείβει σταδιοδρόμον, ἐνδόξως τοῦ βίου τὸ στάδιον καὶ ἐντίμως διατρέξαντα;

Ἐγὼ τοῦλάχιστον σέβομαι καὶ εὐλαβοῦμαι τὸ γῆρας καὶ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν οὐδέποτε διῆλθε πρὸ ἐμοῦ χωρὶς νὰ δεχθῆ τὸν συμπαθῆ μου χαιρετισμόν, τὴν ἐνδειξίν ταύτην τοῦ σεβασμοῦ ἣτις τῷ ὀφείλεται, τὴν τόσον ἀζημιον πλὴν δυστυχῶς σπανιώτατα παρεχομένην εἰς αὐτὸ ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσι.

Τὸ γῆρας, κατ' ἐμέ, εἶνε φάρος ἔχων δύο φῶτα, τῶν τὸ μὲν φωτίζει τὴν ὁδὸν τοῦ κόσμου τὴν γηίνην, τὸ δὲ καταυγάζει τὴν πρὸς τὸν οὐρανόν.

Τὸ ἔσχατον γῆρας, ὅπερ κατ' ἐπιστημονικὸν ὄρον καλοῦμεν ἐξασθένησιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων, πάθος ἀνίατον, οὐδὲν ἕτερον εἶνε ἢ βαθμὸς προσεγγίσεως πρὸς τὴν μεταμόρφωσιν εἰς ἡν τείνομεν, κατὰ πάντα ὁμοίαν ἐκείνης ἢν καθ' ἐκάστην βλέπομεν τελουμένην ὑπὸ τὰ ὄμματά μας μεταξὺ τῶν ἐντόμων, καὶ ἣτις τὸν ἀηδῆ σκώληκα μεταποιεῖ εἰς ζωηρόχρωμον χρυσάλλιδα, ἣτις διὰ τῶν διαφανῶν αὐτῆς πτερυγῶν διασχίζει περιχαρῆς τοὺς αἰθέρας.

Αἱ ἀρχαῖαι Ἀθηναὶ καὶ ἡ Ῥώμη, οἱ ἐπαιώνιοι οὗτοι ἀντίζηλοι ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπέδιδον τιμὰς καί, ὡς εἶπεν, λατρείαν εἰς τὸ γῆρας. Εἰς αὐτὸ ἀνήκεν ἢ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης, ἢ πρώτη εἰς τὰς ἐκκλησίας τοῦ λαοῦ φωνή, αἱ τιμητικαὶ κατὰ τὰς ἑορτὰς θέσεις, ἢ προτίμησις ἐν πᾶσι διὰ πάντα.

Καὶ ἐπραττον σοφῶς οὕτως αἱ Ἀθηναὶ καὶ ἡ Ῥώμη, διότι μόνῃ ἢ γνωρίσασα τὸν βίον γενεὰ δύναται νὰ διδάξῃ καὶ νὰ καθοδηγήσῃ τὴν μέλλουσαν νὰ διατρέξῃ τὸ στάδιον τοῦ βίου γενεάν.

Παρατηρήσατε τὸν γέροντα ἐκεῖνον, οὗ τινος τὸ ἀνάστημα, καίτοι κυρτούμενον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν, προσεγγίζει ἐν τούτοις τὸν ζωφόρον πυλῶνος γοθικοῦ ναοῦ. Παρὰ τοὺς πόδας του κεῖνται κλάδος ἀκάνθης καὶ τὸ βιβλίον τῆς Συνέσεως, τὰ σύμβολα τουτέστιν ἅτινα ἐξεικονίζουσι τὴν ζωὴν καὶ τὰ τέλη αὐτῆς.

Δύο παιδία τὸν συνοδεύουσι· τὸ ἐν τούτων ἐν τῇ ὀρμῇ τῆς ἡλικίας του « ἐπιθυμεῖ νὰ χωρήσῃ πρὸς τὰ ἐμπρός, καὶ θραυεῖ ὑπὸ τοὺς πόδας του τὴν ὀχληρὰν ἀκανθάν· τὸ ἕτερον, μικρὰ ἀγγελόμορφος κόρη, κλίνει πρὸς τὴν ἱερὰν βίβλον. . . . Καὶ ὁ πάππος, παρατηρεῖ ἰλαρῶς ἀμφότερα, λέγων πρὸς τὸν παῖδα: ὑπομονή! καὶ πρὸς τὴν κόρην: θάρρος!

Ἴδου τὸ γῆρας.

ΕΑΡΙΝΑΙ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΙ ΕΝ ΦΑΛΗΡΩ,

ΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑΙ ΤΗ¹ 27^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1883, ΥΠΟ ΤΗΣ ΙΠΠΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(*18ε σελ. 40).

III

Ἐγνώρισα ἄλλοτε γέροντα, δισχυριζόμενον ὅτι κατήγετο ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καὶ ἡ ἰδέα αὐτῆ ἦν ἡ μόνη ξενότροπος ἥτις ἐνεφιλοχώρησεν εἰς τὴν ἐνεργητικὴν ἄλλως διάνοιάν του καὶ τὸ δίκαιον πνευμά του.

Μοὶ ἔλεγε δὲ συνεχῶς:

— Τέκνον μου· ἐσμέν οἱ ἐκπεφυλισμένοι ἀπόγονοι γενεᾶς μεγάλης, ἐνδόξου καὶ ἰσχυρᾶς. Ἡ ἀνθρωπότης ἐξασθενεῖ βαθμηδὸν ἐν τῇ πορείᾳ τῶν αἰώνων, τὸ δὲ αἷμα ἀποψύχεται μετὰ δρόμον δισχιλίῶν ἐτῶν.

Ἐκκλινον ταπεινῶς τὴν κεφαλὴν ἀκούων τοὺς λόγους τούτους καὶ δὲν ἐτόλμων ν' ἀποκριθῶ οὐδέν. Ἐσκεπτόμην ὅμως καθ' ἑαυτόν:

Ἡ ἀνθρωπότης διαμένει ἰσχυρὰ ἐν μέσῳ τῶν αἰώνων· οἱ υἱοὶ ἀξίζουσι τοὺς πατέρας· τὸ αἷμα καθίσταται θερμότατον ὅταν ρέῃ ἐπὶ τῶν διδαγμάτων τοῦ παρελθόντος, τῶν χαλίκων τούτων τῆς ἀχανοῦς τρίβου τῆς ὑπάρξεως, οἵτινες φθείρουσι διὰ τῆς προστριβῆς τὴν ἀμφιβολίαν καὶ ὑγιάζουσι τὴν σκέψιν διὰ τῆς πείρας.

Ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὁ ἀνθρώπος εἶνε ὁ ὁδοιπόρος ὁ πρὸς τὸ τέρμα βαδίζων καὶ οὐδαμῶς ἀνησυχῶν περὶ τῶν ἐνδυμάτων ἅτινα καταλείπει ἐπὶ τῶν ἀκανθῶν τῆς ὁδοῦ. Τέρμα του ἡ ἀλήθεια Ἄς φθιρῆται ὅθεν ἀπὸ σταθμοῦ εἰς σταθμὸν τὸ σῶμά του καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν· ἀλλὰ τὸ πνεῦμα ἄς προχωρῇ πρὸς τὸ θεῖον τέλος. Ἄς προχωρῇ μέχρι τοῦ πρώτου εἰμαρμένου ὁρίου ἐνθα ὁ Θεὸς γέγραφε πυρίνοις χαρακτῆρσιν: Υἱὲ τῆς γῆς, στήθι!

Ἀλλὰ τί θὰ συμβῆ τότε; Εἰς τὸν σταθμὸν τοῦτον θ' ἀναπαυθῶμεν διὰ τοὺς κόπους μας καὶ θὰ μᾶς ἐπευφημήσωσι διὰ τὴν πρόσδόν μας, θὰ ὤμεν ἀκόμη οἱ ἄφοβοι καὶ ἀκάματοι ὁδοιπόροι, οἵτινες, φθάνοντες μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, βυθίζουσι μετ' εὐχαριστήσεως τὸ βλέμμα εἰς τὴν διανυθεῖσαν ἀβυσσον λέγοντες: Αἶνος τῷ Κυρίῳ! Καὶ προσβλέποντες εἶτα τὸ μέλλον προστιθέασιν: Ἐλπὶς!

Οὕτως ἐπίσης καὶ ἡ ἀνθρωπότης συλλήδην κρινομένη δύναται νὰ ἔχῃ τὴν νεότητά καὶ τὸ γῆράς της, ἀπαραλλάκτως ὡς τὸ κατ' ἰδίαν ἄτομον.

Ἡ νεότης τοῦ ἀτόμου εἶνε ἡ ἐργασία ἐνὸς μόνου ὑπὲρ ὅλων, ἡ δὲ τῆς ἀνθρωπότητος εἶνε ἡ ἐργασία ὅλων ὑπὲρ τοῦ ἐνός.

Τὸ γῆρας καὶ τοῦ μὲν καὶ τῆς δὲ εἶνε ἡλικία μεταβατική, μεθ' ἣν εἰσέρχονται ἄμφω εἰς τὴν ἀτελεύτητον καὶ περιλαμπῆ τῆς ἀθανασίας ἡμέραν.

Achille Simon

Η ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

Ἐπὶ τῆ πεντηκονταετηρίδι τοῦ ἐξόχου πατριώτου, τοῦ μεγάλου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀναμορφωτοῦ, δίδομεν σήμερον πιστὴν εἰκόνα τοῦ ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀνδριάντος αὐτοῦ, ὃν ἡ εὐ-

φάνταστος τοῦ παρ' ἡμῖν διακεκριμένου καλλιτέχνου κ. Γ. Βρούτου σμίλη ἀπετύπωσεν ἐπὶ τοῦ πεντελικοῦ μαρμάρου διὰ τῶν λεπτοτάτων χαρακτῆρων τῆς θείας τέχνης.

Ὁ Κοραῆς ὑπὸ πατρός ἐμπόρου γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1742, ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Θωμαΐδος, εἶτα δὲ ἐμαθήτευσεν παρ' Ἰθακησίῳ τινὶ μοναχῷ. Ἀλλὰ τὴν νεανικὴν του μόρφωσιν ὁ Κοραῆς ὀφείλει εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ὀλλανδικοῦ προξενείου Bernard Keun, παρ' ᾧ καὶ ἐμεινεν ἄχρι τῆς εἰς Ἀμστελδάμον ἀποστολῆς αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του λόγῳ ἐμπορίου.

«Ἐπὶ ἕξ ἔτη διατρίψας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ — λέγει ὁ ἀείμνηστος καθηγητῆς Π. Ἀργυρόπουλος ἐν τῷ ἐκφωνηθέντι λόγῳ του τῇ 20 Μαΐου 1850 κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτῆν τοῦ Πανεπιστημίου — μεταξὺ τοῦ Κερδῶου Ἑρμοῦ καὶ τῶν Μουσῶν ταλαντευόμενος, συνεστήθη παρὰ τοῦ B. Keun εἰς ἄλλον ἐπίσης σοφὸν ἱερέα A. Buurt, καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του Καρολίαν, λογιαν ἐπίσης καὶ συγγραφέα λογικῆς, ἣν μετὰ ζήλου ἐσπούδασεν ὁ Κοραῆς. Ἡ εἰς Σμύρνην ἐπάνοδος του ἐβύθισεν αὐτὸν εἰς μελαγχολίαν ὀλίγον τῆς παραφροσύνης (ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ) ἀπέχουσαν· διότι ἡ μὲν θεὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἦτο πρὸς αὐτὸν ἀφόρητος, τὸ δ' ἐμπόριον παρεξέτρεπεν αὐτὸν τῶν νοητικῶν του ἐργασιῶν. Μετὰ πολλὰς λοιπὸν δυσκολίας καὶ ἀντιλογίας πρὸς τὸν πατέρα του, ἐπιθυμοῦντα νὰ τὸν διατηρήσῃ εἰς τὸν ἐμπορικὸν βίον καὶ νὰ τὸν νυμφέυσῃ μετὰ νεάνιδα εὐειδῆ καὶ βαθύπλουτον, μετέδῃ εἰς Μονπελλιὲ τῆς Γαλλίας, ὅπου ἐπὶ ἕξ ἔτη σπουδάσας τὴν ἰατρικὴν ἀνηγορεύθη διδάκτωρ ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ.

Ἐκτοτε ἤρξατο ὁ φιλολογικὸς τοῦ Κοραῆ βίος πλήρης δόξης καὶ πλήρης μεγαλείου, ὃν ἐν τῷ στενῷ τούτῳ χώρῳ ἀδυνατοῦμεν νὰ περιλάβωμεν, ἄλλως τε δὲ πολλοὶ πρὸ ἡμῶν διὰ μακρῶν ἀφηγήθησαν.

Ὁφείλομεν ὅμως νὰ μὴ παρασιωπήσωμεν τὸ μέγιστον αὐτοῦ ἔργον, ἥτοι τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἣν « παραλαβὼν — ὡς λέγει καὶ ὁ ἀείμνηστος Κόκκινος, ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἀπαγγελθέντι κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ — παρὰ τῶν προκατόχων γενεῶν ἐκπτώτον τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ κάλλους τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἐπελήφθη μετ' ἠράκλειον ἀληθῶς δύναμιν τῆς ἀνορθώσεως αὐτῆς καὶ ἐλύτρωσεν ἐκ τῆς νάρκης τοῦ φυτικοῦ βίου, ὃν ἔζη τέως ἀνεπίγνωτος, ἀναγαγὼν αὐτὴν εἰς τὰ αἰθέρια ὕψη τῆς πνευματικῆς αὐτοσυνειδήσεως. Ἡ γλῶσσα εἶχεν ἀποβάλει τὸ κάλλος αὐτῆς, ὅτε ἡ ἰδέα τοῦ καλοῦ ἔδυσεν ἐν τῇ πνιγρᾷ τῆς δουλείας ἀτμοσφαίρα. Ἐξέπιπτε δὲ κατὰ μικρὸν μέχρι τελείας ἀμαυρώσεως ἐν τῇ καθ' ἡμέραν χρήσει τοῦ πλήθους, ἀποβάλλοντος βαθμηδὸν διὰ τὴν ἀπαιδευσίαν τὴν αἰσθησίν τῆς πνευματικῆς δυνάμεως». Γνωστὴ δὲ εἶνε ἡ φιλοπατρία του, ἥτις ἦτο τὸ μυστηριῶδες κέντρον τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ ῥώμης, ἡ καυστικὴ ὕελος ἥτις συγκεντρώσασα τὰς πολλὰς καὶ διεσκορπισμένας ἀκτῖνας τῆς εὐρείας αὐτοῦ διανοίας, παρήγαγε πῦρ ἰσχυρὸν καὶ φλόγα, τὴν φλόγα τῆς ἐλευ-